

PATVIRTINTA

Mažeikių lopšelio-darželio „Saulutė“
direktoriaus 2021 m. kovo 9 d.
įsakymu Nr.V1-20

MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mažeikių lopšelio-darželio „Saulutė“ (toliau - Darželis) Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau - Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis - padėti darželio bendruomenei sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką, kurioje vaikai jaustųsi gerbiami ir saugūs. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas darželyje susijęs su emocine vaikų, darbuotojų, tėvų gerove, jų tarpusavio santykiais.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos, stebėsenos vykdymą darželyje.

4. Tvarkos aprašo tikslas - ugdyti pozityvų vaiko elgesį, sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžių ir pareigas.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

Patyčios - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

Žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

Fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

Socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

Elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. Patyčias patiriantis vaikas ar suaugęs - asmuo, iš kurio yra tyčiojamasi.

6.4. besityčiojantysis/skriaudėjas - vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5 patyčias patiriantis suaugęs - administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis (-iai), bendradarbiai, vaikų tėvai.

6.6. Patyčių stebėtojas - vaikas ar suaugęs žmogus, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.7. Patyčių prevencija - veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.8. Patyčių intervencija - visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.9. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena - patyčių situacijos Darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

7. Darželio veikla ir valdymas:

7.1 Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

8. Lopšelio-darželio vadovas yra atsakingas už lopšelio-darželio Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio lopšelio-darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą. Su lopšelyje-darželyje nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindina visus lopšelio darželio darbuotojus. Darželio darbuotojų pareigybių aprašuose numato atsakomybę už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos Darželyje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Darželio numatytą tvarką.

9. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja vaiko gerovės komisija, kuri:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus lopšelio-darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus darželio vadovui dėl lopšelio-darželio Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus lopšelio-darželio Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Darželio administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias - nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena vaikui ar suaugusiajam, kuris tyčiojasi, Darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. jei vaikui ar suaugusiajam reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar lopšelio-darželio darbuotojus, administraciją) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

11.4. informuoja grupių auklėtojus ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejus;

11.5. tiesiogiai informuojant vieną iš Vykdyto grupės narių apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1).

12. Grupės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

12.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1); ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui;

13. Užpildytą formą priėmęs asmuo (Vykdyto grupės pirmininkas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr. 2)

13.1. Nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.

13.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. Administracija, gavusi informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (kai patyčias patiria suaugęs asmuo):

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais;

14.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1); ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui;

14.5 užpildytą formą priėmęs asmuo (Vykdyto grupės pirmininkas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr. 2);

14.6. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

14.7. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus, kreipiasi pagalbos į kitas instancijas.

15. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja Darželio direktorių apie esamą situaciją;

15.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

16. Darželio bendruomenės nario, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

17. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti Darželio direktorių, kuris imasi Darželio tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Darželio direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

19. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS

PATIRTO AR ĮTARIAMO SMURTO IR/AR NEPRIEŽIŪROS ŠEIMOJE

INTERVENCIJA

20. Bet kuris darželio darbuotojas gavęs informacijos arba įtaręs ar pastebėjęs bet kokios formos smurto ir/ar nepriežiūros šeimoje (įvykusias ar įtariamąs) požymius (Priedas Nr. 3), nedelsdamas tiesiogiai (nesant galimybės - telefonu) informuoja Darželio direktorių (jo nesant - direktoriaus pavaduotoją ugdymui);

21. Direktorius, įvertinęs situacijos sudėtingumą:

21.1. nedelsiant, tą pačią dieną, kviečia tėvus pokalbiui ir/arba informuoja policijos pareigūnus.

21.2. pasikvietus tėvus pokalbiui, Ispėja juos apie pastebėtus smurto ar nepriežiūros požymius. Išklauso jų paaiškinimų;

21.3. informuoja grupės auklėtoją apie pastebėtą smurtą ar nepriežiūrą, susitikimo su tėvais rezultatus. Duoda instrukcijas, kaip elgtis atėjus tėvams;

21.4. tą pačią dieną užpildo „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formą (Priedas Nr.1);

21.5. registruoja pranešimą apie smurtą ar nepriežiūrą „Patyčių ir smurto registravimo žurnale“ (Priedas Nr.2);

21.6. perduoda atvejo medžiagą Darželio VGK.

22. VGK, gavusi informaciją apie patiriamą smurtą ar nepriežiūrą, imasi sekančių veiksmų:

22.1. ne vėliau, kaip sekančią darbo dieną organizuoja posėdį. Esant poreikiui, užtikrina švietimo pagalbą smurtą ar nepriežiūrą patiriančiam vaikui;

22.2. organizuoja tolesnę sudėtingesnio smurto ar nepriežiūros atvejo stebėseną;

22.3. smurto ar patyčių atvejams nesibaigiant, informuoja Darželio direktorių.

23. Darželio direktorius, susipažinęs su smurto ir patyčių atvejo medžiaga, sprendžia dėl kreipimosi į VTAT.

24. Kai Darželyje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti Darželyje, Darželio direktorius ir/ar administracijos atstovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

26. Tvarka skelbiama Darželio tinklalapyje.

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA**

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
1. Fizinės: užgauliojimas veiksmais (stumdytas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, plaukų pešiojimas, žnybimas, daiktų atiminėjimas ir pan.); 2. Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, veido mimika, ignoravimas, siekiant parodyti, kad yra nepageidaujamas ar atstumiamas; 3. Elektroninės: socialiniuose tinkluose, kitose vietos internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių ar elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbiuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.); 4. Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, vaiko, patyrusio smurtą ir patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Asmenų, vaiko/ų, kuris tyčiojosi vardas, pavardė, amžius:	
Asmenų, vaiko/ų, stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu, vaiku patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais):	
Kitais Darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“
PATYČIŲ / SMURTO REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

F- fizinės

Ž- žodinės

S- socialinės

K- kibernetinės

V -vaikas

S - suaugęs bendruomenės narys

Eil Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis F, Ž, S,K	Smurtą ir patyčias patiriantis asmuo V, S	Smurtaujantis asmuo V, S	Pastabos

PATIRIAMO AR PATIRTO SMURTO BEI NEPRIEŽIŪROS POŽYMAI

Patiriamo ar patirto smurto požymiai			Nepriežiūros požymiai
Fizinio	Emocinio	Seksualinio	
- Mėlynės ant riešų, sprando, kitų kūno vietų, kur mėlynės sunkiai atsiranda dėl natūralaus užsigavimo. - Nudegimo žymės - Patinimai, pabrinkimai, - Gumbai, - Nubrozdinimai, žaizdos, lūžiai, įdrėskimai ant kūno. - Šalia ryškių mėlynų ir žaizdų matosi baigiančios išnykti mėlynės, gyjančios žaizdos - Vaikas atsisako nurodyti, kaip atsirado sužalojimas - Paaikškinimas mažai tikėtinas, neatitinka sužalojimo pobūdžio	Gali pasireikšti atskirai arba kaip fizinio ar seksualinio smurto dalis. - Baimingumas - Nepasitikėjimas kitais ir (ar) savimi - Afektiniai sutrikimai - Miego, valgymo sutrikimai - Nevalingas tuštinimasis ar šlapinimasis - Kalbos sutrikimai (mikčioja, sunkiai šneka) - Psichosomatiniai sutrikimai (skundžiasi galvos, pilvo skausmais be objektyvių priežasčių) - Vaikas ne pagal amžių suaugęs arba ne pagal amžių vaikiškas - Vaikas perdėtai nuolankus suaugusiajam	- Bijo ar nerimauja, kai kalbama seksualinėmis temomis - Noras būti nuogam viešumoje, viešas nusirenginėjimas net paaikškinus, kad taip nedera elgtis - Atvirkščiai, nenoras, didelė baimė nusirengti (pavyzdžiui, prieš ir po fizinio lavinimo pamokos) - Viešas savo genitalijų lietimasis ir trynimasis, net kai liepiama liautis - Masturbavimasis į baldus ar kitus objektus - Masturbavimasis žmonių akivaizdoje - Noras žaisti seksualinius žaidimus su daug jaunesniais ar daug vyresniais vaikais - Noras būti kitos lyties - Neadekvatus reagavimas, kai kitas mato jį besiprausiantį ar persirengiantį	- Vaikas menkai fiziškai išsivystęs -mažo ūgio, svorio, silpnas - Netvarkinga vaiko išvaizda -murzinas veidas ir kūnas, purvini ir netinkami oro sąlygoms drabužiai, neturi reikiamų mokymosi priemonių - Dantų ir burnos ertmės ligos - Vaikas nuvargęs ir apatiškas, sunkiai sukaupia dėmesį, mieguistas - Vaikas nuolat alkanas - Vaikas netvarkingai lanko švietimo įstaigą, nėra laiku atvedamas ar paimamas, „pamirštamasis“ - Vaiką pasiima kaskart kiti žmonės -vaikui nepažįstami ar tik iš matymo pažįstami žmonės - Neblaivūs, netvarkingi suaugusieji atveda į švietimo įstaigą ar pasiima iš jos vaiką - Vaikas vagiliauja - Vaikas neturi elementarių higienos įgūdžių

Bendri patiriamo ar patirto smurto požymiai

- Menkas savęs vertinimas
- Atsiradęs atsargumas kitų žmonių atžvilgiu
- Išgąstis, kai kiti vaikai verkia
- Krūpčiojimas po netikėtų kito žmogaus judesių
- Sunkiai sukaupiamas ar išlaikomas dėmesys
- Agresija
- Apatija, pasyvumas
- Draugų šalinimasis
- Baimė eiti namo, eiti vienam
- Neįprasta, neatitinkanti oro sąlygų ar situacijos apranga
- Save žalojantis elgesys
- Nenoras eiti į darželį
- Suprastėję mokymosi pasiekimai